

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Затверджено
на засіданні кафедри
«Менеджмент, публічне управління та HR-технології»
прот. № 1 від 26.08.2024 р.

**ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

СИЛАБУС

2024 / 2025 навчальний рік

Галузь знань	- 07 Управління та адміністрування
Спеціальність	- 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма	- «Управління фінансами, банківська справа та страхування»
Рівень вищої освіти	- перший (бакалавр)
Кількість кредитів ЄКТС	- 6 (180 годин)
Семестр	- 5

Спікери курсу

Челядінова Наталія Геннадіївна (кандидат економічних наук, доцент).

Контакти: 38 (057) 730-10-46, e-mail: chelydinova@kart.edu.ua

м. Харків, пл. Фейєрбаха, 7, ауд. 2.118

Яковенко Валентина Григорівна (кандидат економічних наук, доцент).

Контакти: 38 (057) 730-10-46, e-mail: valuniti@gmail.com

м. Харків, пл. Фейєрбаха, 7, ауд. 3.206

Ефективне планування виробничої діяльності є ключовим фактором стабільної та прибуткової роботи залізничного транспорту. У сучасних умовах оптимізація витрат, підвищення продуктивності праці та впровадження цифрових технологій відіграють важливу роль у розвитку галузі. Вивчення цього курсу допоможе здобувачам вищої освіти оволодіти практичними методами планування та управління виробничими процесами на залізничному транспорті.

Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок з планування виробничої діяльності підприємств залізничного транспорту, з урахуванням економічних, технічних і фінансових аспектів.

Основними **завданнями** курсу є ознайомлення з основами планування виробничої діяльності в галузі залізничного транспорту, вивчення методів розрахунку основних техніко-економічних показників, опанування способів оцінки ефективності експлуатаційної роботи, аналіз собівартості перевезень та пошук шляхів її оптимізації, вивчення сучасних інформаційних технологій у сфері планування, а також розвиток навичок прийняття управлінських рішень на основі економічного аналізу.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-сміслову компетентність (формування та розширення світогляду студента в області планування діяльності підприємств залізничного транспорту, здатність до розуміння актуальності вдосконалення надання послуг на залізничному транспорті);

2. Загальнокультурну компетентність (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в галузі залізничного транспорту);

3. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента зацікавленості про стан та розвиток залізничного транспорту України та підходи щодо їх покращення; оволодіння практичними навичками; здатність студента формувати цілі техніко-економічних досліджень з метою прийняття обґрунтованих економічних рішень, вміння знаходити шляхи вирішення проблемних ситуацій в процесі планування діяльності на підприємствах залізничного транспорту України);

4. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації в області фінансово – економічної діяльності підприємств залізничного транспорту, цінювати кінцеві результати виробничо-фінансової діяльності всіх ланок залізничного транспорту, використовувати економічні важелі для поліпшення якості і підвищення ефективності транспортного виробництва);

5. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проектів в області наукових досліджень щодо задоволення потреб економіки і населення в перевезеннях мінімальними витратами на пересування рухомого складу, вміння презентувати власні розрахунки та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи

фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійного прагнення самовдосконалення та самопізнання, шляхом використання набутих знань в практичній економічній та управлінській діяльності, систематично підвищувати свою професійну кваліфікацію, регулярно працювати з науковою і методичною літературою в області економіки залізничного та інших видів транспорту як вітчизняного, так і закордонного).

7. Здобувачі вищої освіти формують такі **спеціальні компетентності**: здатність до аналізу та прогнозування економічних показників залізничного транспорту, вміння використовувати сучасні методи планування та оптимізації витрат, навички фінансового менеджменту та оцінки ефективності інвестицій, компетентність у розробці тарифної політики та економічних стратегій, а також здатність до інтеграції інформаційних технологій у процеси планування.

Після завершення курсу здобувачі вищої освіти **будуть здатні** аналізувати виробничо-економічну діяльність підприємств залізничного транспорту, розраховувати та обґрунтовувати основні техніко-економічні показники, проводити оцінку ефективності експлуатаційної роботи залізниць, формувати плани з праці, заробітної плати, експлуатаційних витрат і собівартості перевезень, а також використовувати сучасні цифрові системи для аналізу та управління виробничими процесами.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо вас цікавить планування діяльності підприємств залізничного транспорту, їх ресурсне забезпечення, інфраструктура та організація виробничого процесу, ви хочете дізнатися основні фінансово - економічні результати окремих підприємств залізничного транспорту в контексті сучасного законодавства, хочете вміти виконувати необхідні розрахунки за допомогою основних техніко – економічних показників виробничого процесу, тоді вам просто обов'язково варто йти на цей курс!

Від здобувачів очікується: базове розуміння економіки, а також обізнаність в питаннях виробничих відносини й економічних інтересів сторінперевізного процесу.

Команда наших викладачів будуть готові надати будь-яку допомогу з деяких найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Огляд курсу

Цей курс дає студентам глибоке розуміння систематизації успішних прикладів планування діяльності підприємств залізничного транспорту та практичні рекомендації з його просування в потребах залізничного транспорту.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття на два тижні. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії.

Практичні заняття з курсу передбачають вивчення прийомів та методів,

які дозволять сформувати базу знань, умінь та навичок з питань планування діяльності підприємств залізничного транспорту. Виконання завдань супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Ресурси курсу включають навчально-методичні матеріали, сучасні інформаційні системи та програмне забезпечення, необхідні для аналізу та планування виробничої діяльності залізничного транспорту.

Основними ресурсами є **лекційні матеріали** у вигляді презентацій, підручників, конспектів та відеолекцій, що охоплюють теоретичні аспекти планування та управління виробничими процесами.

Практичні завдання та кейси спрямовані на закріплення знань через розрахунки основних техніко-економічних показників, аналіз витрат, собівартості перевезень та оптимізацію виробничої діяльності.

До ресурсів також належать **наукові та нормативні джерела**, включаючи чинні законодавчі акти, нормативні документи, галузеві стандарти, а також наукові статті та аналітичні огляди щодо сучасних тенденцій у плануванні залізничного транспорту.

Додатковими ресурсами є **онлайн-курси, вебінари, форуми та бази даних**, що дозволяють здобувачам вищої освіти розширити знання та ознайомитися з практичним досвідом провідних транспортних компаній. Співпраця з підприємствами залізничного транспорту дає можливість використовувати реальні виробничі дані для аналізу та розрахунків, що підвищує практичну цінність курсу.

Теми курсу

Змістовий Модуль 1. Планування діяльності на підприємствах залізничного транспорту

Тема 1. Система планування виробничої діяльності в структурних підрозділах залізничного транспорту. Сутність і завдання системи планування виробничої діяльності. Структура та функції підрозділів залізничного транспорту. Основні методи та етапи планування. Роль інформаційних технологій у плануванні. Координація та взаємодія між структурними підрозділами. Оцінка ефективності планування та контролю за виконанням планів.

Тема 2. Техніко-економічні норми та нормативи. Сутність та класифікація техніко-економічних норм і нормативів. Методи розробки нормативів на залізничному транспорті. Види нормування витрат матеріалів, енергії та трудових ресурсів. Вплив нормативної бази на ефективність роботи залізниць. Аналіз та перегляд техніко-економічних нормативів. Автоматизація обліку та використання нормативної бази.

Тема 3. Планування на залізничному транспорті. Організація планової роботи на підприємствах залізничного транспорту. Сутність та значення планування на залізничному транспорті. Основні види та рівні планування. Методи прогнозування та аналізу в плануванні. Організація планової роботи на підприємствах. Роль автоматизованих систем у плануванні. Контроль виконання

планів та їх коригування.

Тема 4. Головні показники та етапи складання річного плану. Сутність річного плану та його значення. Основні етапи розробки річного плану. Головні показники річного плану: обсяги перевезень, експлуатаційні витрати, доходи та фінансування. Методика аналізу та прогнозування показників річного плану. Узгодження, затвердження та коригування планових завдань. Контроль та оцінка виконання річного плану.

Тема 5. Планування пасажирських та вантажних перевезень. Особливості планування пасажирських перевезень. Аналіз попиту та прогнозування пасажиропотоків. Основні принципи планування вантажних перевезень. Визначення необхідної кількості рухомого складу. Організація графіків руху пасажирських і вантажних поїздів. Вплив сезонних коливань та ринкових факторів на планування перевезень.

Тема 6. Планування експлуатаційної роботи залізниці. Основні завдання планування експлуатаційної роботи. Методи визначення експлуатаційних показників. Планування пропускну та провізної спроможності. Організація руху поїздів і управління інфраструктурою. Вплив модернізації на експлуатаційну ефективність. Оцінка ефективності експлуатаційної діяльності.

Тема 7. Планування праці і заробітної плати. Сутність та завдання планування праці. Аналіз і нормування трудових ресурсів. Формування штатного розпису підприємств залізничного транспорту. Методи визначення фонду заробітної плати. Вплив продуктивності праці на оплату. Система матеріального стимулювання та мотивації працівників.

Змістовий Модуль 2 Особливості планування в структурних підрозділах залізниць

Тема 8. Планування експлуатаційних витрат та собівартості залізничних перевезень. Структура експлуатаційних витрат. Методика розрахунку собівартості перевезень. Основні напрямки оптимізації витрат. Вплив технічного стану інфраструктури на витрати. Планування заходів із зниження собівартості. Контроль та аналіз виконання плану витрат.

Тема 9. Планування тарифної політики та тарифів на залізничному транспорті. Принципи формування тарифної політики. Методи розрахунку тарифів на пасажирські та вантажні перевезення. Державне регулювання тарифів. Конкурентоспроможність тарифної політики. Вплив макроекономічних факторів на тарифну політику. Аналіз ефективності діючої тарифної системи.

Тема 10. Планування та управління фінансами залізниць. Джерела фінансування залізничного транспорту. Основні методи фінансового планування. Формування бюджету залізниці. Планування інвестиційної діяльності. Оцінка фінансової стійкості підприємств. Контроль фінансових потоків і ризик-менеджмент.

Тема 11. Планування виробничої діяльності станцій. Роль залізничних станцій у перевізному процесі. Основні показники виробничої діяльності станцій. Планування вантажних і пасажирських операцій. Оптимізація використання колійної інфраструктури. Автоматизація управління станційними процесами. Оцінка ефективності роботи станцій.

Тема 12. Планування виробничої діяльності локомотивного депо.

Основні завдання локомотивного депо. Планування експлуатації та ремонту локомотивів. Визначення потреб у локомотивному парку. Оптимізація графіків обслуговування та ремонту. Планування модернізаційних заходів. Контроль технічного стану локомотивів та оцінка ефективності роботи депо.

Тема 13. Планування і фінансування шляхового господарства. Значення шляхового господарства для залізничного транспорту. Планування ремонтних робіт колійної інфраструктури. Визначення обсягів фінансування шляхового господарства. Оцінка технічного стану колій. Оптимізація витрат на ремонт і обслуговування. Контроль виконання планових завдань.

Тема 14. Планування виробничої діяльності дистанції сигналізації, централізації і блокування. Роль систем СЦБ у забезпеченні безпеки руху. Планування робіт із технічного обслуговування та модернізації. Визначення потреб у фінансуванні СЦБ. Автоматизація та цифровізація управління сигналізацією. Аналіз ефективності роботи дистанцій СЦБ. Контроль та аудит технічного стану систем СЦБ.

Тема 15. Планування виробничої діяльності вагонного депо. Функції вагонного депо у забезпеченні перевезень. Планування технічного обслуговування та ремонту вагонів. Визначення необхідної кількості рухомого складу. Оптимізація витрат на обслуговування вагонного парку. Впровадження сучасних технологій у ремонтній діяльності. Оцінка ефективності роботи вагонного депо.

Практичні заняття включають розрахунки та аналіз ключових показників виробничої діяльності залізничного транспорту. Здобувачі вищої освіти вивчають методи планування об'ємних і якісних показників, оцінюють продуктивність праці, розраховують експлуатаційні витрати та собівартість робіт на підприємствах залізниці. Окрема увага приділяється аналізу діяльності локомотивного депо, включаючи планування праці, а також розрахунок витрат та собівартості робіт у вагонному депо. Усі заняття спрямовані на формування практичних навичок у сфері економічного планування та управління фінансовими ресурсами залізничного транспорту.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються на підставі практикуму з дисципліни «Планування діяльності підприємств залізничного транспорту».

Правила оцінювання

Форми та методи оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ зі змінами та доповненнями – <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-prokontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: виконання практичних завдань, усне і письмове опитування, відповіді на тестові завдання за темами курсу, тестовий модульний контроль, залік.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль	Мах кількість балів	
Усне опитування	15	
Виконання практичних завдань	25	
Тестові завдання за темами курсу	20	
Підсумок	60	

Визначення назви за державною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Академічна доброчесність

Кодекс академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту доступний за посиланням: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>.

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти доступне за посиланням: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція здобувачів освіти із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції здобувачів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій.